UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den

Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. I. Vt leges non retrotrahantur, & quid in negotio imperfecto?

urn:nbn:de:hbz:466:1-73071

Visual Library

de diſſolutione quæ fiat communi conſenſu, vt fieri poteſt, *in verb. ſibi remittunt*, eoq́ue maximè videtur ſpectare ob eadem verba, ac denique vbi nec iuramentum, nec copula interceſſit: cùm neutrius ibi ſit mentio, ſed fidei tantùm. & quidem iure ciuili etiam inuito altero ſponſalia alter poteſt diſſoluere; ſed non itidem per canones. *d. c. ex literis.* quod autem d. c. 2. ſponſalia ſocietati comparet, facit quoad communem conſenſum; non verò quoad renuntiationem vnius inuito altero. ſed etſi in eo comparari poſſet; non tamen intempeſtiuè ſocius renuntiare poteſt. *l. actioni. §. diximus. D. pro ſocio in verb. eo tempore, quo interfuit non dirimi ſocietatem. item qui ſocietatem, in tempus coit, eam ante tempus renuntiando, ſocium à ſe, non ſe à ſocio liberat.* quare renuntiatio poſt rem nō integram, & copulam fieri non poteſt; nec ante tempus, id eſt, finem vitæ, quo vſque ſocietas contrahi poteſt. *l. 1. D. eod.* & ſponſalia & matrimonium ſpectant indiuiduam vitæ ſocietatem quæ, finiri non poteſt, niſi per alterius mortem.

27. c. requiſiuit. X. eod.

Alterum caput ſuprà citatum videlicet c. *requiſiuit. X. de ſponſal.* loquitur etiam de cauſis grauiſſimis, vt odio capitali. *vt Sanches ſentit poſt plures quos citat d. c. 14. n. 3. in fin. diſp. 58. n. 3.* alioquin vanus inimicitiarum timor non ſufficit. *vt ibidem Sanches in fin. vbi* de vano timore accipit c. veniens X. *qui clerici vel vouentes.* quamquam fortè rectius de ſæuitia, quæ non ſit mortalis, aut ad inimicitiam capitalem ſufficiens. & propterea mulier ibi nolendo nubere, ſponſum à ſe liberauerat, iſq́ue vxorem duxerat. iubet tamen Pontifex de fide mentita, quod in caſu capitalium inimicitiarum dici nequit, mulierem puniri. quod ſi vir aliam non duxiſſet, ſed illam fidem ſeruare voluiſſet, moneri illam, & compelli iuſſiſſet Pontifex, *iuxta d. c. ex literis. 10. X. de ſponſal.* cùm illud ſit Alexandri III. & eiuſdem ſit d. c. veniens, adeoq́ue conformiter vtrumque omnino ſit accipiendum. 29. c. ex literis. X. eod.

28. c. veniens. *X. qui clerici.*

Itaque cùm hic neque inimicitiarum origo, aut cauſa à parte actricis ſit; neque graues eſſe poſſint, aut capitales, vndecumque ſint; ſanè ſolemnizando matrimonio obeſſe iure non poſſunt. neque dubitandum eſt; poſtquam contractum illud erit, facile bonis actricis gratijs reum leniendum: ſi quid adhuc in ſtomacho durioris ſuperfuerit digeſtionis. memorabuntur coniuges, Romæ fuiſſe templum deæ Viriplacæ: in quod ibant coniuges, & ſi quid domi iurgii incidiſſet, locuti quæ volebant, reconciliabantur: idemq́ue inter hos litigantes ſucceſſurum omnes cauſæ circumſtantiæ debent perſuadere.

Attentis his omnibus videtur omnino ſententiam per Iudicem vltimum latam eſſe retractandam, & à priori Judice latam confirmando, reum ad ſolemnizandum cum actrice matrimonium condemnandum, prudenterq́ue cogendum eſſe.

De ſecundis nuptijs.

RESPONSVM. I.

Vt leges non retrotrahantur, & quid in negotio imperfecto?

TRitum eſt, leges futuris dare formam negotijs, non trahi ad præterita, niſi exprimatur. *l. leges. C. de leg. c. 2. X. de conſtit.* & ne tunc quidem ad negotia iam perfecta: per quæ partibus ius quæſitum, non præſumitur Princeps auferre velle.

Verùm vbi factum de præterito exſpectat perfectionem à futuro,

turo, tunc dicitur lex noua illud comprehendere. *Felin. ad d. c. quoniam X. de conſtit. n.* 11.

1. Vt in fidei-commiſsis? Sic interpretatio 18. *oct.* 1611. *ad edictũ* 2. *Iulij* 1611. extendit diſpoſitionẽ *art.* 16. *illius edicti.* quod ſubſtitutiones, & fidei-commiſſa ter dumtaxat effectũ habebunt, comprehenſa prima inſtitutione, & ad tres tantùm perſonas porrigentur. vbi & numerum faciet primus inſtitutus hæres, declarauit extendi ad fidei-commiſſa præterita, quæ nondum erant aperta, neque ceciderant tempore edicti. nam in nondum apertis nemini ius perfectè quæſitum eſt: & negotium ſubſtitutionis apertione ſuſcipit ſuam perfectionem: vt tunc ſecundus aut tertius hæres incipiat eſſe. quoniam enim verba ſunt cum effectu intelligenda, ac tum demum fieri res dicatur, cùm effectum capit. *l. ſciendum D. ad l. flauiam. de plagiar. l. in tempus. D. de hæred. inſt. l. quia D. de don. inter vir. & vx. l. quod ſponſæ de donat. ante nup.* & maximè teſtamentum, quamuis à viuente fiat, ante mortem tamen ſine effectu eſt, *l.* 1. *& ibid. gloſſ. de teſtament. tutel.* hæc omnia Peckius *de teſtam. coniu. c.* 29. *n.* 2. *&* 3.

Eaque tum magis dicenda ſunt, cum æqualis eſt ratio in negotio præterito, futuroue, atque præterito nondum perfecto.

Atque tum præſertim obtinent, cùm lex noua magis eſt veteris iuris declaratoria, quàm noui conditoria. *DD. ad d. c. quoniam ibique Felin. n.* 4. *Papon. areſt. l.* 16. *tit de reſtitutions en entier. arreſto* 1. 5. *& additio ad Imbertum Inſtit. for. l.* 1. *c.* 34. *ad v. quinquennij in fin.* quando ex lege veteri finalis ratio nouæ, atque huius interpretatio ſumi poteſt. *Bart. & alij citati à Tiraquel. in tract. ceſſante cauſa lim.* 1. *n.* 43.

2. Vt in ſecundò nubentibus? Ideo cum teſtamento coniux ſuperſtiti legarat ante edictũ 1611. eo loci, vbi lex fœminæ, *& ſubiunctæ authenticæ, atque. l. hac. edictali. C. de ſecundis nupt.* vſu contrario erant ſublatæ; & ſuperſtes iterum ſecundas nuptias contraxerat ante idem edictum, adeoque iam perfectè ius ei quæſitum erat pleni dominij, & liberæ diſpoſitionis, dicendum videtur teſtamentum poſt edictum factum, quo fundum legatum non prioribus liberis, ſed alijs reliquit, validum eſſe debere: ſecus autem ſi poſt edictum ſecundò demum nupſiſſet. tunc enim demum perfectum eſſet negotium, in quod fertur edictum d. art. 28. ſi inquit, *alter coniugum moriatur, & ſuperſtes ſecundo nubat, bona à defuncto ad hunc profecta, affecta & reſeruata ſint liberis prioris thori: ita vt in horum præiudicium coniugi alteri ex illis beneficium nullum conferri poſſit.* vbi affectatio & reſeruatio inducitur ex ſolo facto ſecundarum nuptiarum; cætera autem articuli verba explicationem tantùm continent effectus huiuſmodi reſeruationis.

Et ſic etiam loquitur d. lex fœminæ, *quæ*, inquit, *ad ſecundas tranſierunt nuptias.* & ratio addi poteſt, quod qui poſt legem nouam ad ſecundas nuptias tranſijt, facit id, de quo diſponit edictum, tanquam ſuper cauſa, & conditione; vt huiuſmodi affectatione & reſeruatione conſtringatur: qui autem ante edictum nupſit, nihil admittit, nullam iam cauſam præſtat: negotio quippe perfecto; ſine culpa aut pœna tunc obtinente, in quam feratut edictum poſtea futurum: ſed qui poſt illud nubit, habet quod ſibi imputet factum illud admittens, cui edictum reſeruationem illam infligit.

Et ſic apud Iulian. *Brodeau in addit. ad arreſt. louet. littera à n.* 8. fuit 27. *Martij* 1584. deciſum, cùm antiqua conſuetudo vſusfructum ſuperſtiti coniugi permitteret, noua auferret ſecundò nubenti coniugi; & ſub antiqua coniuge mortua; ſuperſtes ſub noua ſecundò

 nuberet,

nuberet, ei vſusfructū fuiſſe auferendum. vtique qui haberet quod ſibi imputaret, qui commiſerit poſt noui ſtatuti publicationem, quod ita per eam præmiaretur. quod non idem obtinet in perfecto iam negotio, factoque illo, quod noua lex ita perſtringit.

Quod autem dicitur leges circa teſtamenta quidpiam præſcribentes obtinere debere in illis, quæ poſt illas fiunt, ſanè intelligendum eſt; in quibus inuenitur ratio ipſa legum, quæ ſi ceſſauerit, leges ipſæ ceſſant. *Euerard. in loc. à ceſſatione rationis, à lege ceſſante.* hic autem ratio ceſſat in eo, qui nupſit ante edictum, & cui liberum ius plenè erat acquiſitum, vt liberè adeo poſſit de bonis diſponere, cùm ceſſet d. reſeruatio: vt diximus. in eo autem, qui poſt edictum ſecundò nubit, non ceſſat ratio legis; factum illud perſequentis; & ex conditionis exiſtentia reſeruationem imponentis.

Accedit, quod edictum diſertè non renouet authenticam *lucrum. C. de ſecundis nupt.* à conſuetudine quam diximus, excluſam; & tantum vetet vitricis, aut nouercis, ex bonis prioris coniugis bene fieri; non autem liberis ſecundi matrimonij: vt hîc accidit.

LIBER QVINTVS

De accuſationibus.

RESPONSVM I.

De carceratione, & detentione clericorum.

1. Conſultò facienda. QVam tardo pede procedendū ſit ad capturam, & carceratione clericorum, ſatis declarat Bonif. VIII. *in c. ſi clericos. de ſent. excom. in 6. & Conc. Trid. ſ. 25. c. 6. & diximus in Conſult. can. de accuſ. conſult.* 2. & 4. De relaxatione autem, *eoſdem quoque*

2. Ob exceſſus enormitatem. *clericos*, inquit ibid. Bonif. *ſi de parendo iuri, tibi fide-iuſſoriam d. derint cautionem; detinere non debes: niſi exceſſus enormitas, vel alia cauſa rationabilis, eos ſuaſerit detinendos.* exceſſus ergo enormitas detentionem permittit. & enormitas quidem Iudicis cenſuræ relinquitur. *Spi-*

3. Arbitrio udicis? *gel. in Lex. v. enorme.* ſed Concilium Trid, preſsius ſtringit *d. c. 6. in verb. in atrocioribus delictis, depoſitionem aut degradationem requirentibus.* 4. In atroc… ad gradation… & ſimile pœnam… gentibus vt grauiſſima tantùm crimina ſpectare videatur. præter crimen incontinentiæ, de qua in decreto de concubinarijs, *ſcilicet c. 24. ſ. 25.* non ergo in crimine ſimplicis fornicationis. *vt decidit Rota apud citatos à Barboſ. in Collect. DD. ad Conc. Trid. d. c. 6. n. 40.*

Rationabilis etiam cauſa detentionem permittit: & hæc ad cenſuram etiam Iudicis pertinet. & exempla dari poſſunt quæ pro exceptionibus, quando relaxatio carcerati fieri non debeat, adferuntur à Menoch. *in arbit. caſ. 303. n. 23. & ſeqq.* 5. Rationabilis detentio… di cauſa arbitrio iudicis.

Loquitur autem d: §. *eoſdem de* captiuis, quorum adhuc cauſa agitur. *in verb. de parendo iuri &c.* nam poſtquam fuerint de crimine canonicè condemnati, ſub arcta cuſtodia detineri debent. cùm in monaſterijs non valeant cuſtodiri. *ita c. vt fama. X. de ſent. excommun.* & crimina non debeant 6. Dum cauſa adhuc agitur. 7. Non poſt condemnationem…

manere